

**SKOLPORTENS PUBLIKATIONSSERIE FÖR
DOKUMENTERAT UTVECKLINGSARBETE**

ATT VÄNDA EN NEGATIV TREND MED SKÖLD- PADDOR OCH RÅTTOR

FÖRFATTARE:

Lisa Petterson

Katarina Åkerman Gustafsson

SKOLPORTEN

UTVECKLA SKOLAN

7/2019

SAMMANFATTNING

I KLASSRUMMET IDAG möter man elever med olika bakgrund, funktionsnedsättningar och förutsättningar. Lärarens uppdrag och utmaning är att stimulera alla till bästa möjliga utveckling. I en klass där elever har någon form av funktionsnedsättning ökar risken för dålig arbetsro men också att dessa elever riskerar att stå som enskild orsak till stöket. Forskning visar att elever som tidigt drabbas av negativa förväntningar kan påverkas av det under hela sin skolgång. Vår artikel beskriver en metod för att vända en negativ trend i en klass. Med hjälp av ledarskap, spelifiering – gamefication – och kraften i gruppen lyckades vi vända den negativa trenden. Artikeln vänder sig till lärare i grundskolan som vill inspireras av ett nytt tillvägagångssätt för att skapa god arbetsro i klassen.

Lisa Petterson är lärare i svenska och samhällsorienterande ämnen i åk 4-9 och arbetar på Saltsjöbadens Samskola i Nacka.
E-post: lisa.petterson@nacka.se

Katarina Åkerman Gustafsson är lärare i samhällsorienterande ämnen i åk 6-9 och arbetar på Saltsjöbadens Samskola i Nacka.
E-post: katarina.akerman.gustafsson@nacka.se

Denna artikel har den 19 februari 2019 accepterats för publicering i Skolportens artikelserie för dokumenterat utvecklingsarbete.

Fri kopieringsrätt i ickekommersiellt syfte för kompetensutveckling eller undervisning i skolan och förskolan under förutsättning att författarens namn och artikelns titel anges, samt källa: Skolportens artikelserie. I övrigt gäller copyright för författaren och Skolporten AB gemensamt.

Denna artikel är publicerad i Skolportens serie för dokumenterat utvecklingsarbete, "Utveckla skolan": www.skolporten.se/forskning/utveckling/

Denna artikelserie är inte granskad av en forskare. Skolporten tar inget ansvar för innehållet i artikeln, utan hänvisar alla frågor och synpunkter till artikelförfattarna.

Aktuella Författaranvisningar & Skrivregler:
www.skolporten.se/forskning/skolutveckling/skolportens-utvecklingsartiklar/

Vill du också skriva en utvecklingsartikel? Mejla till redaktionen@skolporten.se

INNEHÅLL

INLEDNING	7
Syfte och frågeställning	7
METOD OCH GENOMFÖRANDE	9
Sköldpaddor, objekt i årskurs sex.....	9
Pestråttor, objekt i årskurs fem	10
Samtal	10
Kollegialt samarbete.....	10
Salutogenes och KASAM	11
Utvärdering	11
HUVUDEL	13
Skolans kompensatoriska uppdrag	13
Ett salutogent tanke- och arbetssätt	13
Styrkan i gruppen.....	14
Vikten av elevmedverkan	14
Det visuella stödet och spelifiering	15
RESULTAT OCH DISKUSSION	17
Resultat	17
Problematisering av arbetsmetoden	18
REFERENSLISTA	19
APPENDIX	21

INLEDNING

FORSKNING HAR PÅ senare tid lyft fram hur viktigt det är med goda relationer till sina elever för ett effektivt ledarskap i klassrummet. Hattie (2011) betonar betydelsen av förtroendefulla relationer mellan lärare och elev, Larsson (SVT 2017) tar upp hur viktigt ett positivt klassrumsklimat är och senare forskning från Norge (Erftesvåg, SVT 2017) bekräftar bilden ytterligare.

Våren 2016 undervisade en av artikelförfattarna en klass i årskurs fem som hamnat i ett negativt mönster, där en stor andel av klassen notoriskt bröt mot skolans gemensamma trivselregler, både i och utanför klassrummet. I klassen fanns det elever med funktionsnedläggningar och i samband med en omorganisation av klassens sammansättning ledde det till

att undervisningen påverkades negativt. De många störningsmomenten gjorde att mycket lektionstid gick åt till att reda i konflikter och diskutera mindre lämpligt uppförande etc. Läraren i årskurs fem vände sig till en kollega, den andra artikelförfattaren, för råd om hur man kunde vända den negativa trenden. Kollegan hade några år tidigare i en årskurs sex vänt en klass från stök till positivt arbetsklimat och mycket goda studieresultat. Utifrån hennes modell utformades ett arbetssätt för att komma till rätta med det negativa mönstret.

I artikeln kommer artikelförfattarna omnämnas som läraren för årskurs fem respektive läraren för årskurs sex.

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING

DEN HÄR ARTIKELN kommer att redogöra för en metod skapad för att vända en negativ trend i en klass. Syftet med artikeln är att både diskutera ledarskapets roll i klassrummet, samt inspirera och ge verktyg att lösa liknande situationer i framtiden.

Följande frågeställning utgör utgångspunkt i artikeln:

- ★ Går det att vända en negativ trend i en klass med hjälp av ett antal pedagogiska metoder?

METOD OCH GENOMFÖRANDE

METODEN GÅR I korthet ut på att man med något som intresserar eleverna, och som går att knyta an till undervisningen, skapar en möjlighet för klassen att kunna samarbeta kring det gemensamma målet att skapa ordning, trygghet och trivsel. Med hjälp av ett lekfullt inslag – spelifiering – kan ett gott beteende¹ kan ett gott beteende i klassen uppmuntras ytterligare.

Ett objekt valdes ut, detta med anknytning till undervisningen. Klassens uppdrag blev att antingen räd-

da objektet eller räddas från objektet. Objektet i fråga såg olika ut beroende på intresse och undervisningens innehåll. I det tidigare fallet arbetade klassen i årskurs sex med ett vattenprojekt och klimatförändringar och därför föll valet på sköldpaddor som skulle räddas ner till havet. I årskurs fem arbetade man med medeltiden och pestråttor blev objektet som klassen skulle räddas ifrån. I båda fallen byggdes modeller som blev ett visuellt stöd för eleverna.

SKÖLDPADDOR, OBJEKT I ÅRSKURS SEX

SOM TIDIGARE NÄMNTS så arbetade klassen med ett vattenprojekt. Några elever hade visat intressen för sköldpaddors utsatthet och tillsammans med klassen kom läraren och klassen fram till att små sköldpaddor skulle bli ett bra objekt för klassen att rädda. Men vad skulle avgöra om sköldpaddorna skulle komma fram till vattnet eller inte? Metoden inleddes därför med att läraren i årskurs sex tillsammans med klassen kom fram till spelregler. Klassen fick diskutera fram vilket önskvärdt klassrumsklimat de skulle ha och specificera vad som menades med detta. Klassen kom fram till följande där de delade in det önskvärda beteendet i tre delar. Det är här viktigt att poängtera att det var eleverna som diskuterade fram punkterna och att det var en del av processen.

1. Lektionsstart

- ★ Starta som läraren vill i lugn i ro
- ★ Ha datorer och mobiler avstängda alternativt att läraren samlar in

2. Under lektion

- ★ Bra arbetsro
- ★ Arbeta effektivt med det man ska
- ★ Inte kommentera och tillrättavisa andra
- ★ Tala med låg ton
- ★ Räck upp handen
- ★ Respektera varandra
- ★ Ta eget ansvar
- ★ Sitt på sin plats om inget annat krävs

3. Avsluta lektionen

- ★ Reflektion
- ★ Plocka ihop
- ★ Ställ i ordning
- ★ Tacka för idag

Läraren hade sedan klippt ut små sköldpaddor och skapat ett visuellt bildstöd i form av en plansch. I mitten fanns en målad sandhög där sköldpaddorna kläcktes och havet som var själva målet. Sköldpad-

¹ Spelifiering kommer från det engelska ordet *gamification*, vilket myntades av den engelske programmeraren Nick Pelling. Med hjälp av mekanismer och belöningsystem från spelvärlden så kan man motivera personer att lösa problem och utföra uppgifter bättre och med större lust inom andra områden än spel som t.ex. utbildning. (Lärarnas tidning 2017)

dorna kläcktes på stranden och skulle ta sig ner till havet. Men många faror väntade dem på vägen ner. Om klassen haft ett bra arbetsklimat under lektionen och följt sina punkter så hade sköldpaddorna större chans att ta sig ner till havet. I slutet på varje lektion utvärderades klassaktiviteten och eleverna fick själva

komma fram till hur många sköldpaddor som tagit sig ner till havet. Tre sköldpaddor för en utmärkt lektion, två för en bra och en för okej lektion. I samband med samtalet så diskuterades vad som var en bra lektion och hur den kunde förbättras. Förståelsen för varandras arbetsklimat blev större.

PESTRÅTTOR, OBJEKT I ÅRSKURS FEM

METODEN I ÅRSKURS fem gick ut på att rädda klassen från pestråttor. Klassen arbetade för tillfället med tids-epoken medeltiden och för att knyta an till undervisningen tillverkade läraren i årskurs fem en plansch med en medeltida stad, se bilaga 1. Motivet föreställde klassen, med utklippta ansiktsbilder på var och en, instängda i olika hus och med massor av pestråttor som lurade runt omkring. Valet av objektet pestråttor gjordes av klassen då de var nyfikna på råttornas betydelse för digerdödens spridning. Den stora råttjakten gick

ut på att genom gott beteende i klassrummet, under raster, mot varandra och andra elever och vuxna fånga in råttorna som förpestade medeltidsstaden. Klassen utvärderade varje vecka hur det hade gått att följa trivselreglerna som skolans satt upp. Om klassen visat ett gott beteende utifrån trivselreglerna så ledde det till att råttor fångades in. I de fall där klassen inte följt reglerna så hade råttor chans att rymma. Samtalen ledde till att beteendet i klassen blev bättre.

SAMTAL

VID ALLVARLIGA HÄNDELSER agerade undervisande lärare naturligtvis direkt, men istället för att lägga tid på ordningsfrågor varje lektion avsattes en tid en gång i veckan då man utvärderade klassens arbete för sköldpaddorna och mot råttorna. Med samtalen fick eleverna snabbt en god självinsikt kring sitt beteende och kunde själva avgöra hur arbetet gått. De förstod att

deras egna handlingar var viktiga för gruppens resultat. I samtalet kom vi också fram till hur klassen skulle stödja och hjälpa varandra för att nå framgång. Med öppna frågor kunde eleverna själva komma fram till en handlingsplan. Vi upplevde dessutom att elevernas inre kompass kring vad som är rätt och fel stärktes i dessa samtal.

KOLLEGIALT SAMARBETE

PARALLELLT MED ARBETET med eleverna förde arbetslagen och undervisande lärare diskussioner för att skapa samsyn kring eleverna. Arbetslaget satte upp ett mål om att istället för att tillrättavisa i hög grad så skulle fokus ligga på positiv förstärkning och att uppmärksamma gott beteende. En annan viktig fak-

tor var att personalen gjordes medvetna kring sitt eget bemötande av eleverna, som då skedde på ett mer positivt sätt. Forskaren Erftesvåg (SVT 2017) lyfter också fram det så kallade emotionella stödet som en framgångsfaktor för ett bra klassrumsklimat. Det emotionella stödet kan definieras med en

positiv grundstämning i klassrummet: Att det finns utrymme för leenden och skratt, entusiasm från lärare och elever samt att läraren är uppmärksam på det ämnesmässiga och de sociala behov som finns inom elevgruppen. Lärares ledarskap är därför viktigt (ibid.) Även Kimber (2009) diskuterar fördelarna av att vara proaktiv, snarare än reaktiv. Genom att ligga steget före kan läraren skapa rutiner och gemensamma förhållningssätt som minskar problemen i klassrummet.

Vid diskussioner i arbetslagen, med undervisande lärare och övrig personal runt eleverna problematiseras bilden av elevernas oförmåga att följa uppsatta regler men även de vuxnas ansvar att skapa rätt förutsättningar för eleverna att lyckas. Elevsynen blev även senare ett av arbetslagens uppsatta mål, som lagen ofta återkom till i arbetslagsmöten m.m.

SALUTOGENES OCH KASAM

TEORIN OM DET salutogena tanke- och arbetssättet utvecklades av Antonovsky (1987). Salutogenes kommer från det latinska ordet *salus*, som betyder hälsa och det grekiska ordet *genesis* som betyder ursprung. Vår arbetsmetod byggde på det salutogena tanke- och arbetssättet där man fokuserar på det goda och friska i gruppen istället för på sjukdomssymptomet. Med andra ord ställs frågan om vad det är som gör att man blir frisk, istället för att fokusera på varför man blir

sjuk. Med det i åtanke försökte vi hitta vilka variabler som gjorde att klassen fungerade, snarare än att fokusera på det som inte fungerade. Eftersom vår metod byggde på samarbete, en känsla av sammanhang och elevernas delaktighet så kan man också koppla till Antonovskys teorier om KASAM. De tre huvudkomponenterna i hans teori är meningsfullhet, hanterbarhet och begriplighet (ibid.).

UTVÄRDERING

EFTER AVSLUTAT LÄSÅR utvärderades metoden tillsammans med båda klasserna. Utvärderingen skedde muntligt och handlade om elevernas upp-

levelse av det uppnådda resultatet och syftet med metoden.

HUVUDDDEL

SKOLANS KOMPENSATORISKA UPPDRAG

I 3 KAPITLET 3 § av Skollagen (SFS 2010:800) beskrivs skolans uppdrag gällande barns och elevers lärande och personliga utveckling. Här beskrivs både skolans kompensatoriska uppdrag men också skolans skyldighet att stimulera elevers möjlighet till att nå maximal utveckling.

Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. (SFS 2010:800, s. 58)

I båda klasserna fanns en stor spridning mellan högpresterande elever och elever med behov av stöd. En av klasserna hade en negativ självbild, som "värsting-klass", redan från mellanstadiet. Båda klasserna hade fastnat i ett negativt mönster där eleverna kommenterade varandras beteende, särskilt riktat mot vissa elever. Inte sällan var det de elever som hade förmågan att följa trivselreglerna som triggade igång stöket

genom att kommentera de elever som av olika skäl inte kunde följa dem. Vi som undervisande lärare och mentorer upplevde att klasserna inte fick möjlighet till den maximala utveckling som de hade rätt till. Hattie (2003) nämner hur viktig lärarens roll är för ett optimalt klassrumsklimat. Han lyfter vidare fram "expert teachers" som de lärare som kan skapa det optimala klassrumsklimatet där eleverna får chans att lyfta sina frågor, där engagemang är norm och där klassen får ett rykte om att ha ett effektivt lärande. Hattie (ibid.) fortsätter att diskutera hur "expert teachers" har höga förväntningar på sina elever, känner av vad som är elevernas behov och ständigt söker nya vägar för att möta dem. "Expert teachers" respekterar eleverna, både som elev och person. Vi kunde se i båda våra klasser att studiemiljön successivt försämrades. Eleverna hade inte möjlighet till studiero, chans att ställa frågor, ej heller våga misslyckas och ompröva. Det effektiva lärandet som Hattie (ibid.) hänvisar till uteblev. Med hjälp av arbetet med modellerna påbörjade vi ett arbete för att vända den negativa trenden. Men var det egentligen modellerna som var lösningen eller var det andra faktorer också? Vi har identifierat fem faktorer som vi tror har spelat en roll i att vända trenden.

ETT SALUTOGENT TANKE- OCH ARBETSSÄTT

VI UPPLEVDE ATT våra elever med funktionsnedsättningar var de som påverkades mest negativt. Forskning visar att många elever med funktionsnedsättningar upplever att de får mycket negativ uppmärksamhet (Cefai & Cooper 2010). Ofta förstår de inte varför eftersom de inte själva kan välja sina handlingar. Greene (2016) vänder upp och ner på ut-

trycket "barn kan om de vill" till istället att "barn gör rätt om de kan". DEJA – Delegationen för jämställdhet i skolan, lyfter i utredningen *Pojkars och flickors psykiska hälsa i skolan* (2010) fram hur stor inverkan lärarens bemötande har på elevernas skolresultat, psykiska hälsa, självkänsla och framtida utbildning. Ju yngre barnen är desto större sårbarhet har de för

omgivningens negativa reaktioner. Pojkar är i större utsträckning drabbade p.g.a. konflikter med lärare och externaliserande beteenden. Med vetskap om detta var det viktigt att vända de vuxnas negativa syn på klasserna och inleda ett salutogent förhållningssätt där det goda beteendet förstärktes och det beteende vi inte ville se skulle uppmärksammas i lägre grad. Ett salutogent förhållningssätt kommer utifrån tanken att

förstärka det friska och goda. Genom att införa ett belöningsystem, i detta fall vårt arbetssätt med sköldpaddor och pestråttor, skulle elevernas positiva beteende belönas och på så sätt förstärkas (Kimber 2009). Dessutom lyfter Kimber (ibid.) fram hur viktigt det är att läraren är en förebild för det positiva beteendet genom att själv sprida glädje och värme.

STYRKAN I GRUPPEN

SOM VI TIDIGARE nämnt menar vi att ett gott arbets- klimat gynnar elever med funktionsnedsättningar som då får bättre förutsättningar att lyckas göra rätt. Genom en positiv klasskultur får man elever som kan styra sina handlingar att bidra till att skapa god arbetsro och detta ger i sin tur bättre förutsättningar för elever med funktionsnedsättningar. Arbetet med sköldpaddorna och råttorna gjorde just det, då de elever som har förmågan att styra sitt beteende blev triggade av "leken" och blev goda förebilder för resten av klassen.

Samtidigt är det också viktigt att skapa förståelse i gruppen för varandras olikheter. Det finns annars en risk att elever med eventuella funktionsnedsättningar ensamt blir ansvariga för klassens misslyckande. Här

blir lärarens ledarskap viktigt med tydlighet, styrning och ett positivt ledarskap där alla eleverna känner att läraren vill dem väl och har höga förväntningar på dem (Hattie, 2003).

I Skolverkets *Forskning för klassrummet* (2015) lyfts Hattie och Sunds forskning fram, som pekar på att kamrateffekter har stor inverkan på elevers inläring och resultat. Hattie argumenterar för att de starkaste påverkansfaktorerna inom skolan är just klassrumsklimatet och kamratinflytandet. Ju fler elever som väljer att verka för ett gott klassrumsklimat desto större inverkan har de på sina klasskamrater. Sund (Skolverket 2015) menar att en god social miljö gynnar de svagaste eleverna mest. Vår tanke om att klasserna tillsammans skulle göra jobbet främjade således alla.

VIKTEN AV ELEVMEDVERKAN

GENOM ELEVMEDVERKAN VAR eleverna med och bestämde hur vi skulle uppnå ett bättre klassrumsklimat, vilka spelregler som skulle gälla och hur dessa skulle utvärderas. I kap. 4 § 9 i Skollagen (SFS 2010:800) förordas elevmedverkan och delaktighet i undervisningen. Tillsammans ger det eleven en större förståelse för varför ett gott klassklimat är viktigt, vilket i sin tur skapar större motivation (Kimber, 2009). Samtalen vid skapandet av spelregler och mål, samt utvärdering av lektioner var i sig en del av processen. Genom att eleverna fick reflektera kring sitt klassrumsklimat kunde vi föra in diskussionen på vikten av varandras arbetsmiljö, eget ansvar och förståelse för varandras

olikheter. Kimber (ibid.) nämner också hur viktigt det är att eleverna är delaktiga i att ta fram reglerna och att de ska vara tydliga och positiva. "Tala med låg ton" är en tydligare regel än "Prata inte". Det var också viktigt att det var realistiska spelregler som gick att följa.

Objekten (sköldpaddor och råttor) utgick ifrån elevernas intresse. I ett pressmeddelande (Skolverket 2002) framhålls vikten av att använda elevernas intresse i undervisningen. I båda fallen så var planschen och objekten kopplade till undervisningen, vilket appellerade till elevernas intresse och motivation.

MAN KAN JU fråga sig om det inte hade räckt med samtalen, sätta upp regler tillsammans och utvärdera i slutet av lektionen, men vi tror ändå att det visuella stödet med planschen och inslaget av lek (spelifieringen) skapade större motivation åtminstone i början. Fenomenet spelifieringen - gamefication - handlar om att tillföra tävling och belöningssystem i undervisningsmomentet. Eleverna ska stimuleras att vilja nå längre, i detta fall uppvisa ett mer lämpligt beteende, när belöning utdelas. Även Hyasi (2018) menar att det är viktigt att ta vara på elevernas egna intressen och med hjälp av gamefication nå framgång.

Dunns forskning (se Cronsioe, 2002) lyfter fram kunskap och förståelse för elevers olika inlärningsstilar som en viktig faktor för elevers ultimata inlärnings-situation. Forskning (ibid.) visar att de allra flesta i åk 6-9 är visuella eller kinestetiska, varav en överrepresentation av pojkar är mer kinestetiska än flickor. Vid arbetsmetoder som t.ex. att sitta still, lyssna och läsa/skriva ur en lärobok så stimuleras inte dessa elevers kreativa och kinestetiska drag och de får svårt att ta

till sig undervisningen. Många gånger uppfattas dessa elever som stökiga och oroliga med negativ feedback som följd. Vi vet att den tidigare forskningen om inlärningsstilar är ifrågasatt men den fyller ändå ett syfte i förståelsen för att elever lär sig på olika sätt och att variation i undervisning och utvärderingssätt är viktigt. Eberhard (Expressen 2018) lyfter fram den biologiska faktorn där han menar att pojkar på gruppnivå är mer tävlingsinriktade, aggressiva och riskbenägna än flickor och att undervisning med tävlingsmoment och mätbar kunskap och mål gynnar pojkar. Enligt honom har dagens undervisning med skriftliga analyser och diskussion missgynnat just pojkarna och att det är en orsak till pojkars fallande resultat. Därför var det viktigt att också diskutera arbetsformer, kunskaps-syn och elevsyn med de kollegor som undervisade klasserna, så att lärarna skapade förutsättningar för alla elever att lyckas. Även leken i det här fallet gjorde att eleverna fick leva sig in i objekten och spelet och på så sätt varvades allvarliga diskussioner med något lustfyllt.

RESULTAT OCH DISKUSSION

RESULTAT

METODEN FUNGERADE VERKLIGEN. Arbetsklimatet blev bättre och klasserna mer sammansvetsade. Vad handlar det här egentligen om? Självklart är det inte så att metoden med sköldpaddorna och råttorna var lösningen utan vi har kommit fram till att det var det positiva arbetssättet och samverkan kring våra utvalda fokusområden. Vi skulle vilja sammanfatta framgångsfaktorerna i: det salutogena förhållningssättet, det kollegiala samarbetet, ledarskapet i klassrummet, det samarbetsinriktade arbetssättet, elevmedverkan och spelifieringen. Vi är helt övertygade om att det är kombinationen av alla samverkande faktorer som gav det goda resultatet. Metoden med råttor eller sköldpaddor är bara ett pedagogiskt knep för att komma dit.

Det salutogena förhållningssättet anser vi är den enskilt viktigaste faktorn i vårt arbete med att vända den negativa trenden. Vikten av att all personal runt klasserna var delaktiga kan inte nog understrykas. Förhållningssättet blev en värdegrund som alla kunde luta sig emot och som förändrade synen på eleverna. När fokus gick från de negativa reprimanderna till positiv uppmuntran kunde vi se hur eleverna växte, både som elever och personer. De vuxnas höga förväntningar och tron på elevernas förmåga att vara delaktiga i processen gjorde att eleverna kände sig positivt sedda, vilket skapade en tillit mellan vuxna och elever.

Genom att använda oss av ett spelifierat inslag väcktes lusten hos eleverna att engagera sig i uppgiften. På så sätt skapades ett samarbetsinriktat arbetssätt där eleverna uppmuntrade varandra, stöttade varandra och såg sin klass som ett lag. Det inbyggda belönings-systemet verkade också positivt och var ett lustfyllt inslag. Introduktionen av "spelet" gav också möjlig-

heten att bryta en trend, och de elever som fastnat i ett negativt mönster fick en chans att starta om. Det fanns ett före och ett efter. Man ska inte underskatta möjligheten att göra en omstart och den här modellen visar att det inte nödvändigtvis behövs så drastiska åtgärder såsom att byta klass eller skola.

Vi ser även att elevernas möjlighet till inflytande i planeringen, utformningen och genomförandet bidrog till en större framgång än vi först trott. Utan elevintresset hade inte modellen fungerat. I och med att eleverna själva fick sätta ord på till exempel hur en bra lektion skulle se ut blev de ägare av sin undervisningssituation.

Vi kan konstatera att lärarens ledarskap i klassrummet är väldigt viktigt. Precis som ett spel behöver en spelledare, behövde klasserna ett bra ledarskap. Lärarens roll var att fungera som en positiv förebild, tydlig ledare och förmedlare av det goda arbetsklimatet genom att sprida värme och glädje.

I en muntlig utvärdering med klassen i årskurs fem efter läsårets slut visade det sig att eleverna fortfarande såg vinsten med arbetssättet och att de kunde redogöra för syfte och resultat. Eleverna kunde räkna upp vilken sorts aktivitet som kopplades ihop med negativt beteende och var stolta över att de hade kunnat vända den trenden med hjälp av det gemensamma arbetet mot råttorna. En elev uttryckte bland annat att tack vare arbetet är de den fina klass som de är idag. På frågan om arbetssättet skulle kunna användas igen i ett annat sammanhang så var eleverna entydiga i att det var en mycket lyckad arbetsmetod.

Gällande klassen i årskurs sex så resulterade rädningen av sköldpaddorna i ett gott arbetsklimat och goda studieresultat under högstadiet.

METODEN MED PLANSCH och objekt passar för de lägre åldrarna och elever i åk sex är kanske i äldsta laget. Ju äldre eleverna är desto mer får man göra det med glimten i ögat. Viktigt är dock att känna in elevgruppen och om eleverna visar intresse för upplägget så är det genomförbart. Däremot menar vi är de övriga metoder som beskrivits viktiga framgångsfaktorer oavsett ålder.

En utmaning är att det ställs höga krav på ledarskapet så att diskussionen inte leder till att skuldbelägga den som inte kan och istället uppmuntra samarbete och förståelse för varandras olikheter. Det kollegiala lärandet och diskussionen blir här extra viktig.

Vi tänker oss att det vore spännande och effektivt att vidareutveckla metoden genom att nå högre nivåer i spelet, att "levla". Vi tror att eleverna skulle

bli ännu mer triggade av att kunna klättra upp i nivåer, kanske med nya fokusområden som man vill komma till rätta med eller andra mål.

Sammanfattningsvis drar vi slutsatsen att metoden har fungerat, inte bara en gång utan två. Avslutningsvis vill vi besvara den frågeställning som formulerats och utifrån resultatet kan vi konstatera att det går att vända en negativ trend i en klass med hjälp av ett antal pedagogiska metoder som vi ovan beskrivit. Genom samarbete mellan lärare, kollegiala diskussioner, ett salutogent förhållningssätt, samt stor elevmedverkan kan man skapa inte bara högre måluppfyllelse utan också trevligare klassklimat med större trygghet och trivsel som följd.

REFERENSLISTA

- ★ Antonovsky, A. (1987). *Hälsans mysterium*. Stockholm: Natur & Kultur.
- ★ Cefai, C. & Cooper, P. (2010). Students without voices: the unheard accounts of secondary school students with social, emotional and behavior difficulties. I *European Journal of Special Needs Education*, 25(2), 183–198.
- ★ Cronsioe, J. (2002). *ITiS studiematerial*. Stockholm: Utbildningsdepartementet
- ★ Expressen (2018). *Tänk om – låt pojkar uppfostras som pojkar*. <https://www.expressen.se/debatt/tank-om-lat-pojkar-uppfostras-som-pojkar/> (2018-09-30)
- ★ Greene, R W. (2016). *Vilse i skolan*. Lund: Studentlitteratur.
- ★ Hattie, J. (2003). *Teachers Make a Difference, What is the research evidence?* https://research.acer.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1003&context=research_conference_2003 2018-09-10.
- ★ Hattie, J. (2011). *Synligt lärande. Presentation av en studie om vad som påverkar elevers studieresultat*. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting.
- ★ Hayasi, K. (2018). *Different schoolsystems and trends in other countries*. (Föreläsning). Saltsjöbadens Samskola. 2018-08-13.
- ★ Kimber, B. (2009). *Att främja barns och ungdomars utveckling av social och emotionell kompetens. SET: teori och praktisk tillämpning för pedagoger*. Kristianstad: Epago/Gleerups Utbildning AB.
- ★ Lärarnas tidning (2017). *Spelifiering fick eleverna att röra sig mer* <https://lararnastidning.se/spelifiering-fick-eleverna-att-rora-sig-mer/> (2018-09-30)
- ★ SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- ★ Skolverket (2002). *Att satsa på lärarkompetens ger resultat*, Pressmeddelande 2002-06-18.
- ★ Skolverket (2015). *Forskning för klassrummet – Vetenskaplig grund och beprövad i erfarenhet i praktiken*. Stockholm: Fritzes.
- ★ Delegationen för jämställdhet i skolan (2010). *Pojkars och flickors psykiska hälsa i skolan: en kunskapsöversikt (SOU 2010:79)*. Stockholm: Delegationen för jämställdhet i skolan.
- ★ SVT (2017). *Skolforskare: Utveckla elevernas förmåga att tänka*. <http://www.svt.se/nyheter/vetenskap/skolforskare-det-handlar-om-att-utveckla-elevernas-formaga-att-tanka?cmpid=del%3Afb%3A20170903%3Askolforskare-det-handlar-om-att-utveckla-elevernas-formaga-att-tanka%3Anyh%3Alp> (2017-09-03)

APPENDIX

SKOLPORTEN